

Előfizetési árak:
 Egész évre 8 korona
 Fél évre 4 korona
 Negyed évre 2 korona
 Egy szám ára 20 fillér
 Nyilttér sora 40 fillér

FELVIDÉKI HIRADÓ

Hirdetéseket felvevő lapunk kiadóhivatala és az Általános Tudósító Vidéki lapok központi hirdetési osztálya Budapest VII., Erzsébet-körút 41.

POLITIKAI HETILAP

Nógrádi dolgok

Túrócszentmártonból diktálva.

Hazánk tótoklakta földjén a národnisták fölfedeztek még egy területet, amelynek népe — Uram bocsá! — még nem az ő megváltó ígéjük szerint rendezte be életét, amely még a saját józan esze szerint gondolkodik, tesz, vesz s amely tehát kívül esett még a tót centrum boldogító hatáskörén s a szörnyű fölfedezés nyomán nagy elhatározás érlelődött meg.

Minden eszközzel okkupálni kell. A jogcím? Nos, nem elég, hogy ott tótul még nem felejtettek el egészen? A mozgósítás megindult. Először csak szórványosan küldettek ki az apostolok, mintegy előőrsek gyanánt, hogy ott a nép között az agitálás föltételeivel tisztában lehessenek. De ez a földérintő szolgálat többszöri ismétlése dacára sem kecségetett sikerrel. A nép, mely már magyarul megtanult, sehogysem akarta bevenni azt a maszlagot, mely őt megszeretett nyelvtől elválasztotta volna. Azután ott megtelepedett emberekkel próbálkoztak meg. Itt is, ott is föltűntek egyes papok, tanítók, akik hiveik között a konkolyt elhinteni megkísérlették. Az isten ígéjébe burkolták be, hogy tetszetősebb legyen s a kegyelemeszközökkel gyakoroltak nyomást, hogy tekintélyes legyen, de az eredmény így sem volt kielégítő. A rendes ágensek nem boldogulhattak tehát.

Ekkor aztán keresni kezdték az okot, amely minden törekvésük elé gátat csinál, amelyen legjobb erőiket elpazarolják s összevették, hogy a nép — amely már magyarul is tud — csak azért nem kapkod a tót ígék után, mert azoknak a gyakorlati életben semmi hasznát nem látja.

Most ezt a praktikus gondolkodást

aknázták ki. Kiszemelték egy embert, aki ennek a kamatoztatásával tegyen kísérletet. S ez a kipécézett 48-as függetlenségi párthoz tartozó fiskális egy szép reggelen azon kezdte működését, hogy a szociálisták táborába kérédzett. Ott alig melegeedett meg kissé, megindult térítő utjára. Es beszélt, irt, kapacitált látszólag a szociálisták részére, tényleg azonban a národnisták malmára hajtott minden vizet, amely utjában fölgylümlett.

A népet, a pusztá megélhetésért is verejtékkel küzdő szegény népet az adóteher könnyítésével s több eféle ígéréttel megfogni nem volt nehéz s a megterítés után az elterelés munkája még könnyeb földadatnak bizonyult. S az eredmény szemmel látható.

Nógrádvármegye egyes részei már visszhangzanak a jelszavaktól, amelyekbe a tótok jelszavai ravasz ügyességgel fonódnak s már előre látható, hogy a fölszított ellenszenv, amely ma látszólag a munkaadók kizsákmányolása ellen van utalva, a jövőben tisztára a magyarság ellen fog terelgetni.

Dacára ennek, a szociálisták azt a maguk térhódításának veszik. Lapjaik úgy irnak erről, mint az ő elveik létjogosultságának újabb bizonyítékáról.

Minden különös polemizás mellőzésével cáfolatul rámutatunk a Nár. Nov. legutóbbi számaira, melyekben egy hosszabb cikksorozat látott napvilágot ezzel a címmel: „Národine hnutie v Novohrade“ (Nemzeti mozgalom Nógrádban). Nem is kell tovább mennünk, a cím maga mindent elárul. Ami a Národine Novinyban „tót nemzet“, az egyoldalú, sovén és mindennek föltöltő ókonzervatív, a melynek szálai egész az orosz autokrácia dicsőítéséig nyulnak s mint ilyen:

szociáldemokrata semmiképpen sem lehet. Az olyan lap, mely ilyen szélsőséget képvisel, a másik szélsőséget nem dicséri akkor, ha nincs meggyőződve arról, hogy itt csak elkeresztelésről van szó, a gyermek azonban az ő tulajdona. — Így is ir ő, dicsőíti Bazovszkyt, az agitátort, mint nemzeti bajnokot, mint a tót igazság zászlóvivőjét stb. Dicsérik hát innen is, onnan is, de csak a Nár. Nov. tudja, hogy miért.

Ennek a lapnak meg éppen annyira megtetszett B. szereplése, hogy most már kívánatosnak tartja, miszerint minél több intelligens ember lépjen „így“ be a szociáldemokrata pártba. Ami más szavakkal annyit jelent, hogy buzduljon fel a tót fiatalág B. példáján, szedje nyakába a szociálista harangokat — a národnisták érdekében. Mert ki hiszi azt el, hogy ez a kívánság őszinte és komoly lenne a N. N. részéről.

Hiszen maga szaporítaná azok számát, akik a tót centrum diktatúráját, sovinizmusát, megtörni akarják.

A tót nemzetiségi párt evvel a légujabb cselofogással újabb bizonyítékokat nyújt arról, hogy azt az elvet, mely szerint minden eszköz szent valamely cél elérésére, előtűtik senki ki nem aknázza úgy, mint ők. Kezet fognak ők mindennel, mindenkivel, jobban mondva belefogóznak mindenbe, amikor arról van szó, hogy valamely vidék népét táborukba hajtsák.

Sőt, amikor egyes elemek látván a nemzetiségi dörgölözés szégyenletes voltát, visszautasították a velük való közösség vádját — ők az izgató urak kidobtatván így az ajtón — az ablakon másztak be újból, hogy erőszakal elkölcsönözzenek abból az élés-

KÜLÖNLEGESSÉGEK

Borsalino-kalapok, cipők, magánköttők, ingekben stb.

dus választékban LANG M. ÉS FIA divatáruházában

Túrócszentmártonban.

tárból valamit, melyből a kóstoló már előzőleg bevált.

Ennek megfelelően, különböző csemegék vannak. Ahol a róm. kath. nép erősen vallásos, ott klerikális, a protestánsoknak autonóm izü csemegéket kínálnak és így tovább, a különböző szempontok szerint, különböző beosztással. Ezeket az ellentéteket egyszerre és egymás mellett elképzelné is alig lehet, szoros kapcsolatot keresni pedig képtelenség. Mert hogy csak egyet említsünk, Bokányi és Hlinka ölelkezni soha sem fognak.

A polgári radikális párt, vagyis a darabont párt programja, melyet *Kristóffy* Budapesten a folyó hó 7-én újletre kelteni megpróbált, mégis viszhangra talált valahol. Az öreg *Mudrony Pál* ragadott tollat s visszamlékezve, a *Kristóffy-Köcsöm* uralom alatt átélt szép napokra, egy hozzá közel álló újságban, hozsánát zeng a programban feltalált irányelveknek, melyek állítása szerint teljesen, vagy legalább is tisztán kielégítően a magyarországi nemzetiségek követeléseit. Mi ugyan kötve hisszük. Talán *Mudrony Pál* sem hiszi! — A cikk tendenciája úgy látszik csak felhívás a táncra, vagy biztatás egy lettint zavaros korszak lovagjainak, hogy jó volna megint egy kis zene-bona, hogy az így beállandó zavarok közt megint egy kis erőre kapathatna is tisztelt *nemzetiségi* párt. Legyen azonban *Mádrony Pál* ur nyugodt. *Kristóffy* urat ebben az országban még az arkangyalok trombitája sem kelti új életre, annál kevésbé az ő simogatása.

Cseh pimasszkodás. A cseh lapok — az utolsó időben — napról-napra szórják ellenünk piszkos és nemtelen vádjaikat s megragadnak minden alkalmat, hogy intézményeinket a legkedvezőtlenebb szintben állítsák a közvélemény elé. Így tesznek a Pártyüggyel is. Miután röviden ismertetik a csalóbanda becstelen vágyakozását, hirt adnak azok vád alá helyezésétől és letartóztatásáról, a legkirívóbb arcátlanúsággal az egész ügyből azt a következtetést vonják le, hogy a magyar bíróságok kezére járnak a püspököknek azokért a szolgálatokért, melyeket ez Felsőmagyarországban a tót papok kiirtásának a sovinszta magyarságnak tett. Ugy hisszük, hogy ehhez a pimasszkodáshoz nem kell külön magyarázat. És még ezek merészneked a magyar sajtóvizsgálókról kritikát mondani? Ó, sancta simplicitas!

Gyermekvédelem.

Irtá: Wolf Hugó.

Vármegyénk közönsége immár másodsor szenteli április 2-ikát és 3-ikát a gyermekvédelem ügyének előbbre vitelére.

Az a szomorú valóság, hogy a gyermekvédelem ügye rendkívüli intézkedések megtételére iniciatíválja a társadalmat, fokmérője annak a jelenségnek, hogy a mai társadalmi rend keretein belül a megélhetés hiányos, ugyszólván kétségbeejtő, — mert hiszen való igaz, hogy az összes európai államok hivatalos statisztikái közül a magyarországi gyermekhalandóságról vezetett statisztikai számok a legkedvezőtlenebbek.

Nálunk Magyarországon, — mint mondani szokás — ebben a tejjel és

mézzel telt Kánaánban a gyermekhalandóság nagyobb lévén a nyugot felé eső államok bármelyikénél, ez a tapasztalás arra a meggyőződésre juttat minden józanul gondolkodó egyént, hogy a néperdeket ezen küzelről érdeklő baj orvoslásának eszközeit ne csupán a fillérek gyűjtésével merítse ki, hanem a baj keletkezésének meggátolásával is iparkodjék elősegíteni.

Mert nem elég az, ha megsajnáljuk nyilvánosan a szenvedő emberiséget, de a szenvedés és nyomorgás bacillusait azért tovább tenyészítjük. Kötelessége a társadalomnak, hogy amikor ilyen kérdésekben a tettek mezejére lép, a világszemléletnek azt a perspektíváját állítsa fel maga elé, amely feltárja az emberiség szenvedésének igazi okait, mely okok — és nem más! — a munkásosztályt a mai társadalommal szemben folytonos elégedetlenségre készítetik.

A gyermekhalandóság és a gyermekzüllés okai a nehéz megélhetési viszonyokban gyökereznek.

De hát ha ez az ország tejjel és mézzel tele Kánaánhoz hasonlítható, miként lehetséges, hogy e példás természeti bőség ellenére itt a legnehezebb a megélhetés?

Hivatalos statisztikai számadatok tesznek tanuságot arról, hogy a népesség szaporodásának arányát a fokozatos földhozadék jóval felülmulja; nemkülönben áll ez a fogyasztásra szánt állatok tenyésztésének számárányára nézve is. Teremni terem ez országban elég, sőt annyi, hogy el sem tudnók fogyasztani. Bizonyítható a statisztika segítségével, hogy a ter-

T Á R C A.

A kucséber.

— A „Felvidéki Híradó“ eredeti tárcája. —

Irtá: Sas Ede.

I.

A nagy étterem villamos lámpái már csak kevés vendégre hintették fehér világosságukat. Lassankint fölkerelkedtek az asztalok mellől a virágos, szép asszonyok, úde leányok, akiknek arca mind rózsásabb lett a zene édes mómorától és a bortól, amelyben piros ajkuk megfűrdött. Dér Flóris azonban, aki egyedül ült az egyik sarokasztal mellé húzóva: nem is látta az eleven rózsáskert virulását, nem hallotta talán a csapongó zenét sem. Homlokát tenyerébe hajtra, tompa kábulatba merülve ült és csak akkor eszmélt fel, amikor egyszerre csúnd támadt körülötte. A vendégek mind távoztak és a cigány elhallgatott. A primás éppen készült, hogy tokjába csukja a hegedűjét.

A fiatal férfi odaintette magához a cigányt. Hadd huzza neki kivilágos kivrirradig. Karcsu nyaku üvegeket tététt az asztalra. S egymás után gyújtott a sötét, vastag, pirosvörös szivarrudakra. Mulatott, de nem úgy, hogy ő maga is vidám nótázásba kezdett volna, a mikor a legvigabban, legszilajabban huzta a

cigány; ő csak hallgatta a körülötte tomboló dalvihart. Az ő utolsó éjszakája hattudalait.

Mert Dér Flóris el volt tókéive, hogy ez lesz az ő utolsó éjszakája. Ugy olvasta valami regényben, hogy a tónkrement földesur az utolsó százását odadobta a cigánynak — s azután főbe durrantotta magát. S azzal vége volt a mulatságnak. Ezt igazán szép halálnak tartotta. Ilyen csinos halált szánt ő magának is . . .

II.

Az árverést délelőtt tartották meg a kissé rozoga kastélyban, amely szeliden emelkedő dombról nézett a rónaságra, a régi földesurak boldog birodalmára. A birtokot a szomszéd szeszgyáros vette meg, aki udvariasan felajánlotta a lakást Dér Flórisnak, ameddig neki tetszik. A kiárverelt földesurat persze semmiféle hatalom nem lett volna képes az alatt a tető alatt megtartani. Zsebében a pár százassal, amit a végrehajtó a kezébe nyomott, sietett felülni a legelső vonatra.

De hát hová?

Először is a városba. A vendéglőbe. A mámorba. S azután a halálba . . .

Mi más is maradna számára hátra? Talán az atyafiai nyakán elősködőjek? Vagy derecső fövel nyakába varrja magát valami léányzóknak, aki hajlandó őt eltartani, csak-hogy férjhez mehessen? Vagy pedig sorra járja befolyásos ismerőseit, hogy dugják be

valami hivatalba, amihez voltaképp nem ért, csak ingyen szedné föl a fizetését.

Eh, sokkal becsületesebben cselekszik, ha egy darabka ólommal véget vet mindennek.

A gazdálkodáshoz ugyan értene. Mikor átvette az apjától rámaradt birtok vezetését: eleinte szép siker is jutalmazta a fáradozását. De aztán elragadták a nagyuri élet szenvedélyei. Most már visszatérne az ekeszarházhoz. De hát most már egy barzdájája sincs, amibe az ekeszarvát beleakassza . . .

Csak az a föld lesz az övé, ami a koporsójára fog hullani a véres teste fölött . . .

Ebben a percben egy hang ütötte meg a fülét:

— Nem parancsol, nagyságos uram? Tessék megtenni egy számot, bizonyosan megnyeri! . . .

Felpillantott. Egy kucséber állott előtte; nyakában a tarka cukrosságokkal teli kosárral, kezében a számokkal csörgő zacskót rázogatra . . .

Flóris belenyult a zacskóba, hogy kivegyen egy számot. Akkor egyszerre felismerte a hálalót:

— Nini! Ön az, Leipziger?

A töpörödött emberke ősz szempillái alól vizsga pillantást vetett a mulató gavallérra. S ő is hangosan felkiáltott:

— Dér Flóris! Hogy nem ismertem fel azonnal! Hiszen ön alig változott. De hogy

melés legalább is oly mértékben fokozható, amely mértékben szükségleteink ezt előre belátható időn belül megkövetelik.

Másutt kell tehát magyarázatot találnunk arra a kérdésre, hogy a gyermekhalandóság előfeltételét képező népmórnak, mondjuk: nehéz megélhetési viszonyoknak mik az okai? Erre a kérdésre feleletet ad a mindennapi élethől merített az a tapasztalat, hogy olyan országban élünk, amelyben a nép érdeke nem eminens kérdés. Ki törődik azzal, hogy jut-e mindazoknak kenyér, akik ebben az államban élnek s munkájuk, izzadságuk, vértük árán fenntartják?

Mint minden államban, nálunk is a munkásosztály a legnagyobb fogyasztó; azonban az alacsony munkabéréknél fogva koldussá, fogyasztóképtelenné téve, nem hoz a termelő birtokosnak olyan hasznot, amilyenre ők vágyódnak, így hát kiviszik a gabonát és egyéb terményeket a külföldre, még pedig oly nagy mértékben, hogy itthon kenyérre és húsra való alig marad. — Mig tehát itthon ennek az állapotnak folyományaképpen az élelmiszerek árai olyan magasságot érnek el, hogy a munkásosztály a legnagyobb erőmegfeszítéssel sem tud annyit keresni, hogy családját és önmagát jólakassa: addig a magyar termelők egyre szállítják az árut — gabonát és élőállatot — a külföldre.

Ha gyermekvédelemről is van szó, első sorban biztosítani kell a szociális megélhetését a munkásosztálynak, hogy a munkás asszonya ne legyen kénytelen éjjel-nappal a gyárban dolgozni s ezáltal gyermekeinek

nevelését az utcára bízni. S mert a nő munkabére alacsonyabb a férfimunkás bérénel, mi sem természetesebb, mint hogy ezeket a proletár-asszonyokat mind tömegesebben alkalmazza munkára.

Az egész mai gazdasági rendszernek kell megváltoznia, hogy a gyermekvédelem ügye előbbre jusson. De ha vannak olyanok, akik tagadják, hogy a mai gazdasági uralom egyoldalú és igazságtalan volna, vagy egyes reformokat még a mai társadalom keretén belül megoldani akarnak, akkor is másképp kell hozzáfogni a gyermekvédelem ügyéhez. Az egész-ségtelen lakások és ezek túlszűfolt állapota a felügyeletnek törvényes intézkedéseit igénylik; egyidejűleg pedig a lakásuzsora elé törvényes gátat kell emelni, mert a háztulajdonosok kapzsisága a munkást arra kényszeríti, hogy ágyrajáró albérlőket tartson és így vált lehetségessé, hogy a magyar fővárosban 20—25 ember is alszik kicsiny, a dolog természetéből kifolyólag fülledt, tüdővészbaecillust tenyészítő, dohos levegőben. De nemcsak alusznak, hanem mosnak, vasalnak és főznek is, gyereket dajkálnak ott. Ebben a légkörben, ebben a fullasztó, dohos, miazmás, Gorkij tollára méltó odvakban, ahová a nap éltető sugarai be sem hatolhatnak: keletkezik a fertőző, gyereket és nagyokat egyaránt pusztító betegség.

Ezek az állapotok sejtetni engedik, hogy oly államban, mint Magyarország, ahol a kapitalisztikus berendezkedés következtében ily hasonlíthatatlan a helyzet, az államhatalomnak fokozot-

tabb mértékben kell odahatni, hogy a gyermekzülést az iskolahiány se segíthesse elő.

Nem szándékozunk az állami berendezkedés egyéb fogyatékoságainak felsorolásával az olvasó türelmét kockára tenni, csak azt említem még fel, hogy amíg a rendelkezésünkre álló statisztikai kimutatás szerint a kivitelből gazdagodók által fizetett adók az 1884. évtől 1905-ig 13 millióval emelkedtek, addig az élelmi és fogyasztási cikkekre kivetett adók 59 millióval emelkedtek forintokban; a cukorfogyasztási adó 7, a petroléum-adó 6, a huszfogyasztási adó 4 millióval emelkedett és így tovább.

Méltányoljuk azt a nemes, nagy emberszeretetről tanúságot tevő mozgalmat, mellyel az országos gyermekvédelmi liga az apró gyerekek ügyét felkarolja, de a népek illetően pusztulásán aggódó lelkünk hiába keresi a liga irásaiban azt a pontot, amely az itt vázolt bajokat orvosolni tudná.

A társadalomnak kötelessége ezen felül az ipari és mezői munkásságot erkölcsi támogatásával segíteni a töke elleni küzdelmeiben, mert az ipari és mezői munkásság ahány fillérrel magasabb munkabért tud kivívni, olyan arányban csökken a nyomor, a gyermekhalandóságnak ez az iniciatívája; ahány negyedórával kevesebb lesz a munkaideje, oly arányban lesz kedvezőbb az ország közegészségügye, amely második, de cseppet sem kisebb oka a gyermekhalandóságnak.

Amerikából.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Tekintetes Szerkesztő ur!

Legutóbbi leveleimben megemlékeztem a mi tót lapjaink kölcsönös harcáról. Ez a toll-harc amely botránys különben, annyira tanulságos. Különös és szomoruan érdekes tények derülnek így ki, amiket mint példát a szerkesztők egymásra kennek.

1894-ben Žiák Izidort, a turócsemtártoni Nár. Nov.-nak egyik munkatársát a pozsonyi királyi törvényeszk izgatás címén elítélte. A „Slovák v Amerike“ című tót lap ekkor gyűjtést indított meg, amely rövid időn belül 1142 dollár eredményezett. A szegény tót nép összekuporgatott garasait abban a vizsgatásban adta át, hogy ha már adni kell, avval egy megszorult embert segítyez. A nyomorulttól különben sem kérdi az egyszerű ész, hogy mi kergette szerencsétlenségbe. Szóval, kérték és ő adott. Most stl ki, hogy az egész 1142 dollár, tehát 5595 kor. 80 f, a legegyszerűbb módon elkallódott, de rendeltetési helyét sohasem látta. Az egész üszszeg elkezelésével a lapok most Orschot és Spevákot vádolják; két olyan egyént, akik az amerikai tót mozgalmakban mindig vezérszerepet vittek.

Egy másik gyűjtés a tót gimnáziumra indítattott, mert — ugymond — a tótoknak is művelődniök kell. A pénz gyűlt s a „Slovák v Amerike“ nemcsak 3000 dollárt nyugtázhatott. Ennek a pénznek is nyomaveszett.

Az aranyverők társulatáról már írtam,

ismert ön rám, — mert én bezzeg megváltoztam. Nem az vagyok már, akivel ön együtt sétált a fényes nizzai tengerparton . . .

Flóris nagyon is jól emlékezett a bűbajos hetekre, amiket az örök virulás hazájában töltött. Sokat sétált akkor Leipzigerrel, a gazdag kereskedővel a tündöklő paloták során, a fényes levelű olljigetek között. Persze, Leipziger urnak akkor nem lógott nyakában a datolyás kosár . . .

— De hát hogy jutott ön ennyire? — kérdezte tőle álmélikodva.

(Magában pedig arra gondolt: hogy ez az ember neki is fölteheti ezt a kérdést. . .)

— Hát egy kicsit tönkre mentem, — vonogatta a vállát az öregecske. — Egy pár rossz vállalat elvitte minden vagyonomat.

— S volt önnek ereje hozzá, hogy nyakába kösse a kosarat s neki induljon ennek az új életnek.

— Hát mit tehettem volna egyebet?

Dér Flóris egy pár erőset szippantott a szivarjából.

— Például, hogy véget vessen mindennek.

— Talán, hogy megöljem magamat?

Ments Isten! — tiltakozott hangosan a volt nagykereskedő. — Nem, erre igazán nem gondoltam. Tudja, nagyságos uram: az ember olyan legyen, mint a gummilabda. Ha földhöz csapja a sors, annál magasabbra kell ugornia! . . . Most az éjszakákat járom ezzel a kosárral.

Kuporgatom a garast. De nemsokára ujra egy kis boltot nyitok. Fölviszi a dolgomat az isten . . . No hát, nagyságos uram, tegyen meg egy pár számot. Meglássa, bizonyosan nyerni fog . . .

És Dér Flóris régi jó ismerőse kedvéért megrakott egy csomó számot. De egymásután vesztett. Utóljára maga a volt nagykereskedő fogta meg a kezét:

— Hagyja már abba, kérem! Ugy látszik, nem szerencsés a játékban . . .

Flóris mosolyogva nézett rá:

— Nincs igaz, Leipziger. Mert ha most vesztettem is, de maga nem is képzeli, hogy mennyit nyertem . . .

S most már igazán jóleső derü töltötte el a lelkét. Józán volt. Intett a cigányoknak, hogy kotródhatnak.

III.

Éppen annyi pénze maradt még, hogy elutazhatott egy jó ismerőséhez, Gernyeszegi báróhoz:

— Kedves barátom, — mondotta neki. Hallom, hogy egy gazdatiszti állás van nálad üresedésben. Hát én pályázom erre az állásra. Nem valami jó ajánlólévlé ugyan az én multam egy gazdaság vezetésére. De hát híd el, hogy én bennem a gavallér ment tönkre, nem pedig a földesur . . . Hát azt hiszem, mindenesetre próbát tehetsz velem. Nem fogod megbánni . . .

mely 80.000 dollárt hozott össze soha nem létezett bányák kiaknázására. Evvel most nyíltan Romnianekeket vádolják.

Ehhez hasonló nagyszabású szédelgésről hullott le ismét a lepel. A tótok letelepítésére a „Home Alliance Realty Comp.” társulat alakult, mely célját elérendő, telkek közvetítésével foglalkozott. Ennek vezetői emberei ellen is kitűt most a harc. Különösen a két főnyitók Julius Kapusta és J. Schvarz Markovics ellen nagy az elkeseredés. Utóbbinak Liptóban, Sárosban és Szepesben viselt dolgai is fölku-taták, melyek miatt ide szökní volt kénytelen, az előbbiről ritka pontossággal kistűtötték azt is, hogy ide is a mások pénzén került Budapestről, ahol az Aggteleki-utcában korezmája volt. Az ilyenek nyomán az általánosan kialakult vélemény az, hogy nem hiszik el a jót valakiről s annál kevésbbé, minél inkább erőlködnek a lapok az illető tekintély fenntartásában. Ma már itt a régi értelemben vett tót vezér nincs, mert nincs ember, akinek neve a csalhatatlanság régi varázsával bírna. Mindenki gyanus itten, aki él.

Ebben az alakban ez beteges állapot lehet ugyan, de az igazság földériteése érdekében mégis hasznos. Ez vezet egyedül a tiszta megismerésre, ami előbb-utóbb a pánszláv agitáció végleges kimulását fogja jelenteni. Most kíváncsian lessük, hogy a magyarországi tót vezérek is mikor kapnak össze, mert a szoros összefüggésből az önként következők.

Erre nézve én fogom kérni becses tudósításait.

—i—

Hangverseny.

A társadalmi vállalkozások életrevalóságának, jelentőségének fokmérője mindig az az érdeklődés, amellyel a társadalom, vagy annak egy része a közönség azt fogadja. Igaz ugyan, hogy sokszor igen jelentős alakulatok buknak meg a társadalom érdeklődése híján, de viszont érdektelen jelenségeket sohasem fog a közönség pártfogolni. Legyen a társadalmi vállalkozás egytelalapítás, tizlet, vagy szórakoztató egyesület, ha van közönsége, megvan a létjogosultsága is.

Ily szerencsés vállalkozás műkedvelő zenészeink egyesülése, mert bár még csak második éve áll fenn, máris nagy kedveltségnek örvend. Sőt ami létjogosultságának legjobb bizonyítéka: hangversenyeinek van állandó törzsközönsége. Tavaly télen tartotta első hangversenyét, bizony nem nagy közönség előtt s ez idén már másodszor vonzott szufolt házat. Igaz hogy a derék társaság mindent elkövet, hogy közönségét minden téren kielégítse s ez az ambíció teszi értéketővé fejlődésük, haladásuk rohamosságát. S hogy a közönség mennyire méltányolja és szereti előadásait, bizonyítja az az általánosan megnyilvánuló óhaj, hogy bárha minden hónapban rendezne egy estét.

A múlt vasárnapi hangverseny ismét a közönség impozáns részvéte mellett folyt le. A programm összeállításá igaz szakavatottasággal. Nem nagyképtű, nem akar klasszikusokkal kísérletezni. A közönség izlésének megfelelő, könnyed zenét üleli fel, mindenki megérti s élvezni tudja. Ily programm mellett, fokozatosan haladva, el lehet érni, hogy annak idején a közönség széles rétegei is élvezettel

fogják hallgatni a nagy mesterek komolyabb műveit.

A zenekar, amely immár 18 tagurá bővült, már külső képével is hatást képes gyakorolni, mert hiszen tudomással szerint városunkban csak két esetben szerepelt ennél nagyobb zenekar. Sőt a rendes zenekarokénál jobb képet nyújt azáltal, hogy két hölgytagja is van, akik egyszerűsággal a legnagyobb tudású zenészei közé is tartoznak.

Az elsőnek előadott nyitány finomságait, majd erőteljes allegroját és prestoját lendületesen játszották. A kitűrt tapsvihart Moszkowsky 2. sz. Spanyolcáncával hálálták meg. Ennek előadása igazán mintaszerű volt. Első melábus tételében szereplő klarinettzsoló kifogástalan tudással volt előadva. A közönségnek ezen szám annyira tetszett, hogy a zenekar legközelebbi hangversenyén ismét elő fogja adni. Az 5. számnak előadott Waldeuteufel-féle Patineurs keringőt meg kellett ismételni. A könnyed előadás, taktuszszilárd-ság, precíz dinamika, helyes, egymást támogató s egymáshoz simuló összjáték — amely különben nem igen tartozik a műkedvelők erényei közé — szinte meglepő volt. A legnagyobb tetszést talán mégis a 8. számnak előadott Varázskeringő-egyveleg aratta. Előadása nemcsak zenei izlést, hanem nagy figyelmzetttséget és jelentős technikai készséget is követel. Az egyre következő taktusváltozások, a változó színhatások, a kellő pontírozás nehéz feladatokat rónak a műkedvelő zenészre. Mindezen nehézségeket biztosan, könnyedén győzte le a zenekar. Az összjáték kifogástalan volt, soha nem zavar-ták oda nem illő érvényesülési törekvések, minden egyes zenész feladatának teljes ismeretével járult hozzá az összsikerhez. A tapsokból bőven kivette részét a zenekar karmestere, aki hogy mennyire nem könnyű munkát végez a betanítás, a vezetés körül, teljesen csak az méltányolhatja, aki hasonlóval már próbálkozott. A karmester ügyessége, szakavatottsága párosulva a zenészek rendkívüli buzgalomával és lelkesedésével képes csak az elért szép eredményt megmagyarázni.

A dalárda szépen előadott két dala méltán megérdemelte a közönség bő elismerését. Örömmel látjuk az egylet folytonos fejlődését s nagyon tudjuk méltányolni azt a szép eredményt, melyet fáradhatatlan karmestere produkált.

Kimagasló pontja az a hangversenynek Doktor Tivadarné és dr. Lax Ernőné zongoranegykeze. Liszt XII. rhapsodiáját adták elő. A sokhelyütt igen nagy technikai készséget igénylő darabot bámulatos összjátékban, mélyen átértett felfogással tolmácsolták. A mindvégig magyar motívumok remek előadása osztatlan tetszést keltett s bátran kijelenthetjük, hogy ily briliáns előadású négykezesben sok év óta nem volt részünk s Doctor Tivadarné első debütje — mert hiszen dr. Lax Ernőné hangversenyeinknek régzen közkedveltségű közreműködője — igen nagy s méltán megérdemelt sikerrel járt.

Józsa Mihályt ismételtlen dicsérnünk fölösleges. Annyszer kiemelttel szavalásbeli kiválósgait, hogy mostani kitűrt előadását csak természetesnek találtuk. Ugy a Fráter dalt, mint a melodramát mélyen átértett egyszerűséggel adta elő. Kísérője dr. Boleman Jánosné a kíséret hálátlan szerepét diszkrét alkalmazkodással, teljes tudással oldotta meg.

Műkedvelőink kiváló erőt nyertek benne, aki nemcsak a színpadon mozog biztosan, hanem zenei tudása is elsőrendű.

A tárogató trío, melyet mindenki igaz örömmel várt, tomboló tetszést arajott s több ráadást is kellett nyújtani. *Martincsek*, aki mint klarinétos kiváló tagja a zenekarnak, ez alkalommal a szokottnál is — ha ugyan ez lehetséges — jobban játszott. Az édesbuz nóták a tárogató bugó hangján, melyeket gyönyörűen csak ki játékosuk, mindenkinek szívéhez megnyitják az utat. Dr. Boleman Jánosné és dr. Boldis Dezső zongorán és mélyüegedűn szolgáltattak cigányos kíséretet, mindketten teljes tudásukkal támogatva a kitűrt tárogatóst.

Az egész hangversenyben nem volt egy pont, melyet kifogásolni lehetne, mindenütt az izlés, biztosság és tudás karöltve. Reméljük, hogy a közönségben ismét szilárdabbá lett azon tudat, hogy a műkedvelő zenetársaság nemcsak teljes elismerést és méltánylást, hanem buzgó pártfogást is érdemel kulturális munkájában.

Apró mesék.

Irta: Balla Miklós.

A dráma egyszer ...

A dráma egyszer kis faluba tévedt S egy kocsiszinben Sekszpirből idézett. De a közönség szundikált mellette S a legszomorubb részét — kinevette.

Mit tett a dráma? — Alkalmazkodott: Kifordított küpenyt és kalapot S hogy tessék, kapta, a fejére állt. És magából — Bohózatot csinált.

Az Unalom egy izben ...

Az Unalom egy izben utra kelt S egy kávéházban társaságra lelt. „No — gondolá — most végre megtaláltam A kört, a melybe rég epedve vágytam;

Ez egyszer magam kimulathatom!” S közűjük ult. — De óh mi borzalom, Itt lelt felszékre csak az unalomnak! — Valamennyien — humoristák voltak.

H I R E K.

Mentsük meg az elhagyott gyermekeket!

Van-e szózat, amely jobban belemarkolna lelkünkbe? Van-e felhívás, amelyet több buzgalommal kellene követnünk? — Tekintsünk gyermekeinkre, unokáinkra, apró testvéreinkre s azok egészségtől pirosló orcája, jókedvtől csillogó szeme juttassa eszünkbe, hogy sok ezer elhagyott gyermek nélkülölzi az otthon éltető melegét, szerető gondozását. — Tekintsünk gyermekeinkre, unokáinkra, apró testvéreinkre s azok betegségtől sápadt arca, kinoktól fátyolos szeme juttassa eszünkbe, hogy mennyit kell szenvedni a beteg, elhagyott gyermeknek ápolás nélkül, a világra kitaszítva. Minden gyermek egy remény, minden elpusztult kised

a társadalom lelkét terheli. Siessünk örömmel a gyermekvédő liga segítségére. Vigyük filléreinket az utcán felállított perselybe. Minden fillér egy elhagyott gyermeket ment meg a zülléstől, a büntől, az elpusztulástól. Minden fillérrel egy embert mentünk meg a hazuak és az egész emberiségnek.

Az ideai gyermeknap is április 2. és 3-án lesz. A piacon felállított sátorban óránként változó hölgyek fogják a könyörületesség adóját megköszönni. Összes kereskedőink is örömmel vállalkoztak a gyermeknapok megtartására. Április 11-én pedig fényes hangverseny lesz az elhagyott gyermekek javára.

Vigyünk csak néhány fillért a perselybe, vagyunk részt a jövő reményeinek megmentésében.

Rendkívüli közgyűlés. Vármegyénk főispánjának intézkedése folytán *Beniczky* Kálmán alispán a jövő hó 6-ára rendkívüli közgyűlést hívott össze. A közgyűlés egyedüli tárgya: A vármegyei távbeszélő hálózat létesítésével kapcsolatos 26614 korona vármegyei hozzájárulás fedezetének, vármegyei pótdó kiutestése utján való biztosítása lesz.

Fősorozások vármegyénkben. E cím alatt megirtuk mult számunkban, hogy a folyó évi fősorozások vármegyénkben, nevezetesen a töröcszentmárton-blaticnai járásban: a folyó évi április hó 7, 8, 9, napján, a stubnyafürdői járásban pedig, a folyó április hó 10, 11 és 13, napján tartatik meg. Ezen hírünk annyiban szorult helyreigazításra, hogy a sorozás napjai a töröcszentmárton-blaticnai járásban nem április hó 7, 8, és 9-ére, hanem 6, 7, és 8-ára, a stubnyafürdői járásban pedig 9, 10. és 13-ára tűzettek ki.

A központi választmány ülése. Vármegyénk törvényhatósági bizottságának központi választmányja a mult hétfőn ülést tartott, melyen megválasztották az 1908. évre érvényes képviselőválasztók névjegyzékének kiigazítására hivatott bizottságot. A szucsányi választókerületben: Elnök: *Dugovich* Titus. Rendes tagok: *Akantisz* Ödön, *Rakovszky* Iván dr. Póttagok: *Jelinek* Bertalan, *Keviczky* Kálmán. A stubnyafürdői választó kerületben: a mossóci, stubnyafürdői és felsőstubnyai körjegyzőségekre nézve: Elnök: *Zorkóczy* Tivadar. Rendes tagok: *Keviczky* Imre és *Holbay* Lajos. Póttagok: *Dávid* Gyula és *Galandá* István. A znióvárjalai és tótrónai körjegyzőségekre nézve: Elnök: *Rozsa* János. Rendes tagok: *Kontsek* József és *Velits* Kálmán. Póttagok: dr. *Messinger* Mór és *Csepcsányi* Béla.

A kostyáni sorompó. Többször adtunk már hírt azokról a bajokról, melyet kostyán-zsámokréti átjárónál épített sorompó okozott az ott közlekedő közönségnek. A veszedelmes átjáró ügyével már vármegyénk közigazgatási bizottsága is foglalkozott és felirt a miniszterhez, hogy az esetleges szerencsétlenségek elkerülése miatt, ezen ut átjárónál építsen őrházat. A miniszter, mintán a kérésre a kért 5000 korona készpénzhozzájárlást elvállalni nem akarta, az őrház építését megtagadta. Most újabbán megint egy szerencsétlenségről szá-

molhatunk be. A mult héten *Hradsky* András kocsija ment át a soromponál, midőn a sorompók hirtelen leereszkettek, s nevezett ugy ütötték fejbe, hogy nyomban leszédült a kocsi kádba. A nagyobb bajt csak a kashan ülő felesége háritotta el, ki nem vesztvén el lélekjelenlétét, a sorompókat hirtelen fel-emelte s mielőtt a vonat odaérkezett volna, áthajtott a másik oldalra. A súlyosan sérült embert lakásán ápolják.

A váróterem tolvaja *Bárdny* Sándor gyári munkást a helybeli vasuti állomás várótermében elnyomta az álom. Mikor felébredt, hogy az indulásra kész vonatra felüljön, azt vette észre, hogy mellénye zsebéből, keszervesen megkuporgatott garsaival felterszénye hiányzik. Rögtön jelentést tett a csendőrségnek, ki a tolvajt, *Janda* György töröcszentmártoni illetőségű csavargó személyében le is tartóztatta.

Sarlach a városban. A szállók réme, a sarlach, mint értesültünk járványszerűen kezd fellépni. Nem csodálkozunk rajt egy cseppet sem. Sőt ami köztisztasági viszonyaink mellett azon sem csodálkozni, ha a keleti kolera útné fel a fejét. Csak tessék meggyőződést szerezni ami állításaink valódisága felől. Az állomástól befelé vezető uton, közvetlen a régi fűrdőpillel mellé hordják jóból is balról is a város szeméjét, melyen vigan turkálnak a környék cigányai. Az eldöglött házi állatok tuat száma rovernek a vízfolyásban, borzasztó blízterjesztve a tavaszi nap sugaras levegőben. Ez aztán az állapot! Most már kezdjük érteni, miért hívják ezt a városkat Mekkának!

A „Kaluzsa“ telék megvétele. A megyeház mellett elterült „kaluzsa“ telket mint értesültünk, a város megvette a városi közter céljaira. Ez igen helyes és üdvös dolog. Ha azonban már megvette, tegye meg azt a szívességet, hogy távolítsa el onnét a trágyát és szerezzen érvényt a mellette lévő ház falára már évek óta bigyeszített felirásnak: *Itt etetni nem szabad!*

Tolvajok a padlásán. *Kubisz* Csabjék János klicsinyi lakost kellemetlen meglepetés érte a folyó hó 23-án. Füstölt kolbászt akart raggelizni, amit egy jelentékeny csomó füstölt húz társaságában még előtte való este, fent hagyott a padlásán. Nagy bámulatára a kolbásznak is csak hull helyét találta. Valami szivány teljes csendben elomelte az egész készletet. Az elkseredett ember rögtön jelentést tett a rutkai csendőrségnek, kinek azonban a tolvajt kinyomozni eddig nem sikerült.

Tűz Turánban. Veszedelmes tűz ütött ki a mult vasámap reggel a turáni gőzfűrészen. Még eddig ki nem derített módon kigyuladt az enyvező s a száraz faéptelt csakhamar lángokban állott, ugy annyira, hogy az épület megmentéséről szó sem lehetett. A fűrészemélyzete s a tűznél megjelent tűzoltóság tehát minden erejét a telepen felhalmozott rengeteg faanyag megmentésére fordította, mely megfeszített munka után sikerült is. A gőzfűrés kára a biztosítóból megtérül. A hatóság nyomozza a tűz keletkezésének okát.

Munkásszerencsétlenség. A turáni gőzfűrészen *Szatlárk* József famunkást baleset érte. Egy gömbölyű fatuskó hengerítésével foglalkozott, miközben a guruló tuskó kezét oly szerencsétlenül csipette be, hogy karjára hetekig munkaképtelenné vált.

Az az amerikai visszavándorlás. A visszavándorlás egyáltalán az utóbbi hónapokban sokkal erősebb volt, mint a bevándorlás. New Yorkból január 1-től egészen március 6-ig összesen 119,295 fődélküzi utas tért vissza Európá. Míg az elmúlt évek ugyanebben az időszakában csak 36.764. — A második osztályon is csak ugyanezek a viszonyok: 10.862 visszavándorlóval szemben a mult évben csak 6997 volt. Az ősszel, amikor a krach kitört, 45.775 volt a visszavándorlók száma november hóban — ebben 8263 számmal szerepelnek a magyarok. Valóságos népvándorlás van tehát ez idő szerint Amerika és a vén Európa között. Nagyon természetesen, hogy nálunk odahaza pontos adatokat vezetnek most a vizsátérőkről. Hazai statisztikai adatok szerint, míg 1906. decemberben 9738 kivándorlóval szemben mindössze 3222 visszavándorló volt csak, addig 1907. decemberében 3660 kivándorlóval szemben a visszavándorlók száma 13.566-ra emelkedett. A különbség Magyarország javára majdnem 16.000 lélek! Kérdés természetesen az, hogy az itteni gazdasági viszonyok megjavulása nem-e hoz magával reakciót? Ez a jövő kérdése. Némi kis vizsátalásul szolgálhat a következő statisztikai kimutatás: 1905-ben 10, 1906-ban 17, 1907-ben 18 százalék volt a visszavándorlók száma.

II. Rákóczi Ferenc lovasszobra javára engedélyezett tárgysorsjáték 1908. március hó 15-én megejtett húzásának eredménye: 40.000 kor. értéket nyert: 109178; 10.000 korona értéket nyert: 255855; 6.000 korona értéket nyert: 139538; 5.000 korona értéket nyert 32216; 2.000 K 256836, 314298, 330271; 1.000 K 170175, 201324, 274730, 437143; 500 K 161288, 232731, 305453, 315247, 372084, 499595; 300 K 143953, 200203, 215854, 219657, 267932, 336487, 340539, 413001, 440543, 479164; 100 K 48994, 66052, 75244, 75507, 95712, 95713, 104179, 109222, 153714, 158961, 179800, 182063, 202677, 414878, 235078, 246417, 304253, 399863, 410419, 452495; 50 K 48121, 53019, 59304, 63090, 84602, 84603, 84853, 86932, 91782, 105645, 112821, 134223, 136061, 143045, 169523, 171192, 185315, 187667, 119790, 239364, 258438, 270982, 270983, 284942, 286690, 291813, 302307, 314042, 339380, 367673, 379351, 391770, 395428, 430687, 476302, 478503, 478504, 479795, 486296, 496328.

Nyilvános számadás. A Fmke. javára f. évi február hó 29-én rendezett szini-előadás bruto bevételé 476 K. 70 f., kiadásai 322 K. 12 f., tiszta jövedelme 154 K. 58 f. volt, mely összeget rendelkezési helyére eljuttattuk. Feltöltöztettek: *Justh* Ferenc 11 kor.; *Párvy* Endre, dr. *Szolárk* Vilmos 10—10 kor. dr. *Bulyovszky* Miklós, Doktor *Tivadar*, *Schönaich* Viktor 5—5 k.; *Akantisz* Ö., *Balázs* Endre, *Kontsek* József, dr. *Messinger* Mór 4—4 k.; *Balázs* Miksa 3 k.; *Kellerman* Gyula, *Michnik* Gyula, *Péchy* Dezső, *Toperczer* Sándor, N. N., *Wix* Miksa 2—2 kor.; *Blücher* Jenő, *Ilgő* László, *Komora* János, N. N. 1—1 kor.; *Türöcszentmártonban*, 1908. március hó 24-én. dr. *Rakovszky* Iván főrendező, *Moskóczi* József pénztáros, *Martincsek* Károly ellenőr.

Miből készíti a olgány a lánoot? A helybeli zsidó templom vaskerítéséből, mint már régebben észlelték, nap-nap után elloptak egy-egy vasleceet. Végre is a hitközség

megunván a dolgot, jelentést tett az esetről a csendőrségnek. Ezek azután rálestek a tolvajra s épen akkor csípték el, mikor egy vaslécot kifessített helyéből. A tettes Cziczko András 17 éves cigány volt, ki bevalotta, hogy láncot és szegyet kovácsolt a lopott vaslécekből. A cigány által okozott kár meghaladja a 300 koronát.

Zélyom város villanyvilágításának kérdése hosszas tárgyalások után végre e hó 14-én tartott közgyűlésen eldöntetett. Itt tehát már lesz világosság, de vajjon mikor lesz nálunk?

Tejészövetkezeti évi rendes közgyűlés tartott Nagycsepényben f. hó 25-én Keviczky Imre, keveci földbirtokos, vármegyei közgazdasági előadó elnöklése alatt. Miután az 1907. évi számadásokat eltagadták, a gyűlés a pangásnak indult tejészövetkezet főszerlatása mellett akart határozni, a gyűlés azonban nem volt határozatképes. Élénk érdeklődéssel tekintünk az április 5-ére kitűzött gyűlés határozata elé. Sajnálunk a szövetkezet kimúlását, mert ebben fontos közgazdasági tényezőt látunk.

Uj erőt ad

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védelgét — a hasznot — kérjük figyelembe venni.

a SCOTT-féle Emulsió akkor is, mikor más szer már nem használ. Mindig veszélyes kétes értékű szerekek kísérletezni, amikor az ember egészségéről van szó. **Gyengeség esetében különösen lábadozóknál**, vagy vérérszegénység, tüdőbaj, tulterhelt munkából származó betegségek folytán az elővigyázatos ember azonnal ahhoz a szerhez folyamodik, mely számtalan esetben kivétel nélkül megbízhatóan hat. Ez a szer a

Scott-féle Emulsió

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 fillér.

Kapható a gyógyszerárakban.

KÖZGAZDASÁG.

A hőhiány okozta károk.

Közi: Matuskovich Mátyás.

III.

A téli alacsony hőmérséklet olyankor tesz nagy károkat a mezőgazdasági növényekben, amint már említém, ha gyengén indul a vetés a télbe. Így azt észleljük, hogy első sorban lucerna, lóhere, buza és rozs fagy fel. Tehát nálunk, ahol különösen a tél vége szokott hótalan lenni, és a tavasz elején tapasztalunk nagy hőmérsékleti ingadozásokat; tanácsos az őszi vetéseket korán elvetni, hogy elegendő idejük legyen a tél beálltáig megerősödni, mert ellenesetben könnyen beáll a vetések felfagyása.

A gazdák, különösen az őszi vetések főnkremenetelét írják a téli fagyok számlájára.

Ha a vetés felfagyott, akkor kihuzott gyökereivel ott hever a szántón. A vetés felfagyása a jelenlegihez hasonló telek alkalmával áll be, ha hideg idő és olvadó idő hirtelen váltakoznak, vagyis ha nappali meleg után erős éjjeli fagy áll be s így tovább. Kora tavasszal a talaj alsóbb rétegei megvannak fagyva, a felső réteg pedig felengedett a meleg nappali hőmérséklet következtében. Így a talaj egészen átmedvesedik. Ha erre azután beáll az éjjeli fagy — vagy csak másnap történik ez — az alsóbb átmedvesedett réteg ismét megfagy a felsővel együtt s kitágulva azt felemeli. Minthogy pedig a felső rétegben foglal helyet a szenge növényzet gyökereinek zöme, ezeket is magával emeli a talaj. Amely gyökerek pedig mélyebbre hatoltak, azok elszakadnak. Ha megint olvadás áll be, akkor a felső talajréteg szemcséi lassan lesüppednek korábbi helyzetükbe, a gyökereket azonban nem viszik magukkal, ezek tehát a talaj felszínén maradnak, ha erős éjszakai szél — mely nálunk mindennapi jelenség — kapaszkodik a félig-meddig kitépt gyenge növényekbe, úgy azokat sok esetben helyváltozásra kényszeríti, sőt ott elhalnak, mert a talaj felszínén nem találják meg életfeltételeiket. Ha az ilyen hőmérséki változások és gyakori szelek többször ismétlődnek, úgy a legerősebb vetéseket is tönkre teszik.

Védekezés. Felfagyás ellen elsősorban

ajánlható — sokszert gazdaságokban mindentűl alkalmaztatik is — a jkori vetés, hogy a növény megerősödve szálljon szembe a téllal. Ajánlatos a sekély vetés is. Ami sorvetőgéppel vagy eszközökkel, hogy a sariokra nem alkalmazunk súlyokat s így körülbelül 4 cm. mélyen jut a mag a normális talajba. Emberi erőre vagy állati erőre berendezett szóravetőgépeknél s a kézzel való szóravetésnél pedig az alátakarást eszközöljük igen könnyű s rövid fogu faboronával.

A sekély vetésnél a gyökérzet eleinte csak a feltalajban terjed s nincs oly mélyen, mintha 6 cm.-nyire van elvetve. Ha pedig a gyökérzet nincs oly mélyen, nem szakad el.

Hogyha felfagyott a vetés, mielőtt annyira felszikkadt a talaj, hogy művelő eszközzel (henger) s áttalattal reá mehetünk, úgy azonnal hengerezünk azt le 3—400 kg. közpnehéz hengerrel. Ha ilyenek nem volnának birtokában, úgy a könnyű henger két végére erősítsünk megfelelő súlyú homokzsákokat. A hengerezés igen sokszor helyreállítja a vetést, úgy hogy az még elég tűrhető termést is adhat. Lehehengerezéssel azonban csak az erős vetést tudjuk helyrehozni. Ha a vetést hengerrel járattuk meg, akkor a gabona rövid szára odanyomul a talajhoz, minek folytán a száron lévő butykok gyakorolják ama képességüket, hogy gyökérkéket fejlesztenek s így helyreállítják a növényt.

Ha megfigyeljük a vetéseket a hengerelés után s azt tapasztaljuk, hogy csak némileg is javultak, vagyis kissé élénkebbek, ez nem mindenkor vannak ők megmentve. Vizsgáljuk meg, hogy a fentemlített butykok gyökérképződése mennyire haladt. Ha némileg képződtek új gyökérkék s a felemelkedés folytán sértetlenül maradt eredeti gyökérzet szintén végzi teendőjét, úgy a felültrágyázás biztosan megmenti a növényeket a pusztulástól, feltéve, hogy az idő kedvező és nem sméltőlőnek meg a felfagyást okozott hőmérséki változások.

(Folytatása következik.)

A juhturókereskedés szabályozása. A földmíveléstügyi miniszter tekintettel különösen a lipői turó gyakori hamisítására, a juhturó vegyi tartalmát oly módon kívánja rendeletileg megállapítani, hogy a világos ismervek birtokában a hatóságok a hamisítókat ellen kellő szigorral járhasanak el. E célból a miniszter megkereste a kereskedelmi kamarákat az iránt, hogy a juhturó szokásos elnevezései, ára és alkatrészei tekintetében a minisztert tájékozzák s egyszersmind véleményét adjanak arra nézve is, hogy minő alkatrészekből álló juhturók forgalombahozása engedélyeztessék. A budapesti kereskedelmi és iparkamara e megkeresésnek már megfelelő és felterjesztésében a juhturó megengedhető alkatrészeire nézve a következő javaslatot tette: Elsőrendű juhturónak tehetővé válna egygyébbel való keverése hamisításnak volna deklarálandó; II. rendű lipői juhturó elnevezése alatt forgalomba hozott termékek-nél megengedhető volna legfeljebb 20% friss tehenúrnak hozzákeverése, míg a harmadrendű turónál (brinza) legfeljebb 40% friss tehenúrnak hozzákeverése is meg volna engedhető. Más anyagoknak azonban, mint például margarinn, burgonyaliszt stb. keverését szigorúan meg kellene tiltani, mert bizony van

Kitűnő anyagi gomból készült

olcsó

sírkövek

kaphatók

STEINER LAJOS

árulmányosságban Turócszántaroton.

Javitások és el-
évült sírköve-
kötök kijavítottak!

Levélből meg-
vásárolásra jövök!

ISKOLAI ÜGYEK

Pályázat a békenap megünneplésére vonatkozó vezérforalra. A Magyar Szent Korona Országainak Békegyesttlele pályázatot hirdet egy vezérforalra, mely a békenap ügyében kiadott miniszteri rendelet megvalósítása érdekében a tanító személyzetnek utmutatást adjon. Függelékben bemutatandó egy ilyen békenapi előadás kidolgozott tervezete. A dolgozat tudományos alapon és a szakirodalomnak figyelembe vételével szerkesztendő meg. A pályázatban rendes alkalmazásban levő tanérek vehetnek részt. A pályamunka magyar nyelven írandó, (a papíros egyoldalán, lehetőleg gépirással, széles margóval); terjedelme körülbelül két 89 nyomtatott iv legyen. A legjobb dolgozat K. 200 azaz kétfőszáz korona, a második K. 100 azaz egyszáz korona jutalomban részesül és az Egyesület tulajdonába megy át. A Magyar Szent Korona Országainak Békegyesttlele fentartja magának azt a jogot, hogy a pályadíjnyertes dolgozatokat kívül más arra különös érdemes dolgozatokat is egészen vagy részben a szerző nevének megnevezésével kinyomasson. A zárt jellegű levelekkel felszerelt pályadolgozatok a Magyar Szent Korona Országai Békegyesttlele titkári hivatalához (Budapest, V., Dorottya-utca 6. sz.) legkésőbb 1908. október hó 31-ig küldendők be.

nem egy lelketlen termelő, aki tönkre teszi a kereskedők és a juhturó hírnevét is, mindenféle oda nem való anyagok összekeverésével. Elsőrendű juhturó tehát tiszta juh-sajtjából volna készíthető, másodrendűhöz azonban lehessen 20%, harmadrendűhöz esetleg 40% tehénturót vegyíteni. Az egyes turó és sajtfajok elnevezésére nézve előszerintek tartjuk javasolni: a) elsőrendű lipői juhturó tiszta teljes juhtejből készítő; b) másodrendű lipői turó keverve 20% tiszta, friss tehénturóval; c) harmadrendű brinza keverve 40% tiszta, friss tehénturóval, d) elsőrendű kárpáti és elsőrendű székelysajt tiszta teljes juhtejből.

A Turóci Hitebank r. t. f. évi március hó 25-én tartotta 2-ik rendes közgyűlését. Elnökül **Beniczky Kálmán**, miután megállapította a határozatképességet, **Hoffman Ede** ügyvezető igazgatóval felolvastatta az 1907. év üzleti jelentését, melyet szép eredményénél fogva a közgyűlés örvondatosan tudomásul vett. A nyereség hovaforrítására iránt egy határozott a közgyűlés, hogy 24.000 korona (részvényenként 12 kor.) osztalékot fizet ki, 9000 koronával a tartalékot gyarapítja, és az alapszabályszerűt levonások és a tisztikar jutalmazása után még fennmaradó nyereséget: 1214.07 K a következő év javára viszi át. Ezután a felügyelő bizottság tagjaiul a régi-eket választották meg.

Gazdasági előadást tartott **Csanády Béla** gazdasági vándor tanár f. hó 22-én a nagy-csepcesényi gazdakör helyiségében. Az érdekes fölvilágítást a helybeli és környékbeli gazdaságosság magyar tudó része élénk figyelemmel kísérte. A lát fordítást ifj. **Sasko Gyula** áll. tanító olvasta föl hasonló érdek-lődés mellett.

A Liniment. Capsiol comp., a Horgony-Pain-Expeller igazi, népszerű háziszerré lett, mely számos családban már sok év óta mindig készletben van. Hátfájás, csipőfájdalom, fejfájás, köszvény, csúznál stb.-nél a Linimenttel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatást idéztek elő; sőt járványkóránál, minő: a kolera és hányóhasiolyás az altestnek Linimenttel való bedörzsölése mindig igen jónak bizonyult. Ezen kitűnő háziszér jó eredménnyel alkalmaztatott bedörzsölésképpen az influenza ellen is és úvegben: 4 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona, a legtöbb gyógyszerárban kapható; de bevásárlás alkalománál tessék határozottan: Richter-féle Horgony-Linimentet (Horgony-Pain-Expellert) kérni, valamint a „Horgony“ védjegyre és a Richter cégjegyzésre figyelni és csak eredeti úveget elfogadni.

Krumpliveszedelem. Riasztó hírek érkeznek Németországból, a krumplinak egy veszedelmes betegségről. Egy német nagygazda, egyáltalán gazdasági szaktekintély tette figyelmessé a világot erre az új veszedelemre, amely ugyan már a múlt években is észlelhető volt, de most már oly arányokban jelentkezik, hogy például Németországban krumplitermése 1908-ban 20 százalékra zsugorodik össze az előzőkhöz képest. Ezen újonnan észlelt betegség a gumó gyűrűsödése, amit gombák okoznak. De nem ez a nagy veszedelem, hanem az, hogy az inficiált gumók nem termőképesek: a nevezett szaktekintély a német birodalom négyszáz — különböző helyeken fekvő — gazdaságaiból hozott ki krumplit s azt megvizsgálván, arra a tapasztalatra jutott, hogy egytől-egyig mind inficiálva van. A Gazdasági Lapokban azt olvassuk, hogy a baj Magyarországon is el van már terjedve s ha az elterjedésnek gátat nem vetnek, Magyarország krumplitermelése is tönkre fog menni, mint ahogy annak idején a fillokszera elpusztította a szőlőket. Ez pedig nagy csapás lenne hazánk gazdasági és élelmezési viszonyaira. Végzetesen értené a baj a szesz- és keményítőgyártást is. Eddig a gyűrűsödés ellen nem tudnak hathatós védelmet; csak az elszigetelés segít, hogy t. i. idegenből ne hozassanak vetőmagot, hogy a bajt be ne hurcolják. Németországban ez idén kísérletező állomást rendeznek be, hogy a veszedelem ellenszereit kipróbálják.

Szerkesztői üzenetek.
P. J. Szentmária. Ne tessék rossz néven venni, de szíves közlését nem adhatjuk közre. Elsősorban kötelességünk a hazai íj fajta kórházakat és számtalan hasonló intézményeket pártfogolni. És méltóztassék elhinni, hogy van mit pártfogolni idehaza is, csak győzzük pénzzel. Egyébként minden jó ügyben rendelkezésére állunk. — Z. A. Stubnyafüredő. Helyreigazítottuk. Az itt nyert információ volt téves. — S. Gy. Nagycepcseny. Köszönet a tudósításért.

Szerkesztésért felelős: **Dugovich Titus.**
Helyettes szerkesztő: **Boldizsár Boldizsár.**
Kiadótulajdonos: **Moskóczy Ferencné.**

KALOGÉN
BRÁZAY SÓBORSZESZ
FOGKRÉM és SZÁJVIZ

Napidijast

3— korona napidijast keres április hó 1-i belépésre a Turóci Kerületi Munkásbiztosító Pénztár Turócszentmártonban.

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsiol comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziszér, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvénynél, oszúznál és meghűléseknel, bedörzsölésképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan úveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára úvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest.

De Richter gyógyszerárta az „Arany oroszlánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

Turócvármegyei raktár: **Schönaich Viktor** gyógyszerésznél Znióvárallán — és **Toperczer Sándor** gyógyszerésznél Turócszentmártonban.

HÉDA B.
fűszer- és csemegekereskedése
Turócszentmárton.
Herkules sör, legfinomabb aradi borok, likörök és rumok.
Mindenféle déli gyümölcsök.

Haltenberger Béla
Kassa
ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó gyárának képviselője:
Reisz Lipótnál, Turócszentmárton.

Az Universum-krém HANSI
védjegyvel
azzal a tulajdonsággal bír, hogy az ember bőrért finomra és puhára teszi, kiültést és vörös foltokat már néhány nap alatt megszüntet. Lefekvés előtt az illett testrészt a krémmel bedörzsölendő. Hatása kellemes. Számtalan levél így szól: „Hálás köszönet a korszakalkotó találmányért, égési sebeim néhány nap alatt teljesen elmúltak.“ „Küldjön újabb 10 tubust barátaim részére, hatása belső bajoknál valóban páratlan.“ „A minta-tubust legjobb eredménnyel használtam régi sebem ellen, kérek utánvételt még 10 darabot.“ Igly érkezik az elismerő sorok. Az Universum-krémnek tehát egy háztartásban sem szabad hiányozni.
Főraktár:
Chemisches Laboratorium,
Wien, VII., Mariahilferstrasse 38.
ÁRA 1 KORONA.

A REKLAM

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári-, kereskedelmi-, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az életető eleme.
Hogyan, hol és mikor hirdethető a leg-sikeresebben és legolcsóbban, megtudható az
Általános Tudósító
hirdetési osztályánál
tulajdonos **LEOPOLD GYULA** szerkesztő
Budapest, VII., Erzsébet-körut 41.
ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pártatlan pontossággal és olcsón eszközöznék hirdetések és reklámok az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

Költségvetések és tervezetek ingyen!

Üzlet-átvétel.

A nagyérdemű közönséget tisztellett ére tesitem, hogy a már évek óta Turócszentmártonban Singer Fanny név alatt fennálló

női kalap-divatüzletet

átvettem és azt új áruk hozzáátéle mellett fővább vezetem.

A közelgő tavaszi idényre a legelegánsabb és legújabb divatu női kalapokat a legnagyobb választékban tartok.

Nagy készlet: fátjokban, fűzőkben, nap- és esernyőkben, valamint minden fajta kesztyűkben és kézimumkákbán.

Átvészek női kalapokat átálakítás céljából és azokat legdivatosabbán, olcsón és gyorsan szállítom.

Mint hogy minden törekvésem odairányul, hogy a nagyérdemű hölgyközönséget kielégísem, kérem beces pártfogásukat.

Teljes tisztelettel

Singer Fanny utóda:

Reisz Lipótné.

NOXIN

A LEGJOBB CIPŐ-KRÉM

NOXIN

A szabadalm. KULCSAL

Minden jobb üzletben kapható.

Hochsinger Testvérek Budapest.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Faarverési hirdetmény.

Kovács János és társai kislalvi (Turóc.) lakosok 1908. évi április hó 12-én d. u. 1/24 órakor Kislalu községházánál tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen, esetleg szabadkézből is, eladják a duboyoi (Turócmege) határban 450. sz. tjkvben foglalt s tulajdonukat képező 16 kát. hold 753 □-öl kiterjedésű erdőterületen találtató, tövön álló s 12 cmtől felfelé kijelölt 7793 drb. luc-sjegenyefenyőnek fatömegét.

Kikiáltási ár 35.819 korona.

Bánatpénz 10 %.

Részletesebb feltételek a stubnyafüzdői körjegyzőnél meg tudhatók.

Kislalván, 1908. március 27.

Kovács János és társai.

LEOPOLD GYULA

GARVENS-SZIVATTYUK

rendkívül olcsók, csak elsőrendű minőség.

Garvens-szivattyut

Garvens-művek. WIEN XXV. Lovaként magyarul és németül. Árjegyek ingyen és bérmentve.

TYUKSZEMHALÁL

ára 70 fillér.

ERŐ SŐSBORSZESZ

ára 2 K, 1 K és 80 fillér. Postán szállítja utánvét mellett a KOSMOS vegyszert és kémiai laboratórium. GYŐR, BAROSS-UT.

Csemege-konzervek

BARTA-féle erdei gyümölcsök, lekv, szőlők, gomba- és káposztakonzervok, nemcsak borsóval, hanem másféle konzervokkal is.

Felkai Konzervgyár, Barta József

Felka (Hegyháza) - Körny környékén!

BÉLHURUT

(Cholera), gyomorsor legjobbj gyógyszer a BARTA-féle fekete áfonyagyógyóer, kapható gyógyszerészek, kisközségek és vidéki kórházakban.

TOKAJI CHINA-VASBOR.

Készítve belcses és, arány, tisztája a vért. Kis üveg ára 200 bes. Nagy üveg 6 hor. Kapható gyógyszerárkban Postán kúdi. KOSMOS-GYÖGYSZERTÁR Budapest, Kálvite-ter.

PLATSCHEK VILMOS

ellenért legolcsóbb, legazoldabb FERI- és GYERMEK-ruba áruháza Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).

IVOLI

Kezdepszéni és testázati műtermében BUDAPEST, VII., BAKÓCZI-UT 30. c. készítenek csak elsőrendű művészes stílusban lényképményeket, aguarill és olajfestmények. Művészek sajátmre, képmre, tára, mintacsomra stb. Eröss, függőlék, stb. és más díszes tárgyakat. Porcellánba ágyasztó lényképek sirlakura stb. Műrdi kőjék ingyen és bérmentve árjegyzéket?

DIGESTOL GLÜCK advertisement featuring an illustration of a man drinking from a glass. Text: 'a legolcsóbb és legerősebb sősborazess az ERŐ SŐSBORSZESZ'.

FICHTENIN advertisement. Text: 'Meglepeté haladós! FICHTENIN a legújabb, szabadalmazott vért, mely mindenfajta vérgőz e laktában és egy, mint mindennemű bermyrd, vér- és kórosoknál is legyik hat. és vérteljesítően hatékony állat- és ember gyógyóeseménnyel.' Below: 'DIAMANT és VADAS Budapest, VII., Damjanich-u. 36. - Telefon 21-51.'

BOGDÁNY szerencséje páratlan!

Vásároljunk osztály-sorsjegyet csakis BOGDÁNY S. fővárosi sorsjegytroda r.-t.-nál BUDAPEST, KÁROLY KÖRÚT 20.

Dr. KOVÁCS KÉZPASZTÁJA

8 nap alatt biztosan hat. Tapsika K 1-20 Dr. KOVÁCS gyógytára Budapest, Gyár-utca 17. „Tollas-étkek” ingyen.

Ha fáj a feje használjon azonnal Beretvás-MIGRAIN-pasztillát,

amely 5 perc alatt minden fejfájást megszüntet. 1 doboz 1 kor. 80 fillér. Minden gyógyszerárkban és drogeriában kapható. Fővárosi BERETVÁS TAMÁS Gyógyszerárk KISPEST, Békács-utca 2. Ingyen postai szállítás 8 doboz rendeléssel.

PARIS SZÁLODA

Szállás: Simon Pál Budapest, VI., Váci-körút 28. sz. 100 szoba 220 K-úli falbék, káncsillapít és villanyvilágítással egyará. Fürdő, melegvíz távvezék, étterem. Villamos rendszert megkülönböztető az ócska pályaudvarról halók felé.

Melyik vendéglőben étkezik Budapesten? Schuller Kaszinó-éttermében

VI., ANDRÁSSY-UT 39. sz. Elsőrendű konyha! Naponta zene-estély! Budapest, Váci-körút 18. sz.

Dr. KOVÁCS J. homöpatiai rendelés-intézet

1874 óta működő orvosok és gyógyszerészek által irányított. Budapest, Váci-körút 18. sz.